

Nr 15.

Av herr **Klefbeck**, om vidtagande av åtgärder för igångsättande av ett statens tegelbruk.

Bostadsfrågans ofantliga betydelse i social, etisk, hygienisk m. fl. betydelse har så ofta framhållits, att det verkar nästan trivialt att vidare orda därom. Jag utgår från detta därför såsom något allmänt erkänt.

Men jag tror mig kunna påstå, att densamma numera befinner sig i ett bekymmersammare läge än någonsin. Det är icke blott ont om något så när människovärdiga bostäder, utan många gånger är det alldeles omöjligt att uppdriva någon bostad som helst. Under det gångna året har det t. ex. icke sällan inträffat i Stockholm, att unga människor, som ingått äktenskap med varandra, icke kunnat erhålla någon lägenhet hur anspråkslös som helst, utan måst hyra in sig antingen i mannens eller hustruns föräldrars bostad. Då denna redan förut är trång, är det uppenbart, hurudant tillståndet skall bliva, sedan det nygifta folket också flyttat dit. Trångboddhet och vantrevnad bli makarnas erfarenhet ända från begynnelsen av deras samliv, mannen drives snart ut till krogar och kaféer, slitningar mellan makarna uppkomma etc. Sedan få vi klaga över de lösa familjebanden, tilltagande osedlighet och ökat antal skilsmässor.

En av de mest bidragande orsakerna till bostadsfrågans bekymmersamma läge just nu är, att det råder nästan fullständig brist på byggnadsmaterialier, särskilt tegel. Priset på tegel har stigit med över 100 procent. Men ännu värre är, att enligt vad som berättats för mig en hel del tegelbruk alldeles nedlagt sin tillverkning eller upphört att sälja tegel. De lagra teglet och vänta på ännu högre pris efter ett blivande fredsslut.

Under utomordentliga förhållanden krävas utomordentliga åtgärder. Riksdagen har därför under krigsåren upprepade gånger godkänt lagförslag, som under normala förhållanden skulle varit alldeles dödfödda.

Mitt förslag i denna motion innebär endast ett litet, anspråkslöst steg vidare på den redan inslagna vägen. Jag har tänkt mig, att bristen på byggnadsmaterial i ganska stor grad skulle kunna avhjälpas däri-genom att staten satte i gång ett tegelbruk på någon av sina många jordegendomar. Skulle mot förmodan ingen av statens egendomar vara härför lämplig, skulle jag vilja hemställa om inköp av någon för tegel-tillverkning lämplig mark. Men detta företag borde startas snarast möjligt, emedan nöden just nu är så ofantligt stor.

Så vitt jag förstår, äro de tekniska anordningarna för tegeltillverk-ning mycket enklare än vad som kräves vid de flesta andra industrier. Förhåller det sig på det sättet, så blir ju igångsättandet av tegeltillverk-ningen lätt nog och kan ske relativt snabbt.

Det färdiga teglet skulle tillhandahållas till självkostnadspris och avyttras till bostadsföretag, som stode under kommunal kontroll beträf-fande det avsedda syftets realiserande, nämligen åstadkommande av billiga mindre lägenheter. Uteslutet skulle naturligtvis icke vara, att tegel också tillhandahölles statens egna byggnadsföretag, om tillgång därtill förefunnes.

Såsom ett exempel på, huru tegelbristen omintetgör till och med kommuners åtgöranden för bostadsbristens avhjälpande, kan jag omnämna, huru Stockholms stad bjöd ut tomter till bostadsföreningar på mycket billiga villkor i flera hänseenden, att många spekulanter förra året an-mälde sig, att ganska många byggnader voro planerade, men att nästan alltsammans nu strandat på jag vågar säga omöjligheten att erhålla något tegel.

På grund av vad jag ovan anfört får jag härmed vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att åtgärder snarast möjligt — helst redan i sommar — måtte vidtagas för igång-sättande av ett statens tegelbruk.

Stockholm den 24 januari 1917.

Ernst Klefbeck.